

به نام خداوند
جان و حرد

دانشنامه تبرستان مآثر ایران

جلد اول | دیباچه

گروه نویسندگان و ویراستاران
سرپرست: جهانگیر نصری اشرفی

عنوان و نام پدیدآور: دانشنامه‌ی تبرستان و مازندران / سرپرست گروه نویسندگان و ویراستاران جهانگیر نصری اشرفی؛ سرگروه ویراستاران جعفر شجاع کیهانی؛ ویراستار نهایی معصومه افشار؛ مدیر هنری و سرگروه عکاسی فرزاد امامی. ● **مشخصات نشر:** تهران، نشر نی، ۱۳۹۸ ● **نوبت چاپ:** چاپ اول، ۱۳۹۸ ● **مشخصات ظاهری:** ۵ ج: مصور (بخشی رنگی)، جدول (بخشی رنگی)، نمودار (بخشی رنگی). ● **شابک:** دوره: 0-0233-06-622-978، ج: ۱: 3-0232-06-622-978، ج: ۲: 7-0234-06-622-978، ج: ۳: 4-0235-06-622-978، ج: ۴: 1-0236-06-622-978، ج: ۵: 8-0237-06-622-978 ● **وضعیت فهرست‌نویسی:** فیپا ● **یادداشت:** واژه‌نامه؛ کتابنامه؛ نمایه. ● **مندرجات:** ج: ۱. دیپاچه. - ج: ۲. سرفصل‌های تاریخ، اقوام، جغرافیای طبیعی و محیط زیست، باستان‌شناسی، معماری. - ج: ۳. سرفصل‌های شهرستان‌ها، نظام‌های اداری، آموزشی و فرهنگی، اقتصاد، نام‌آوران. - ج: ۴. سرفصل فرهنگ: فرهنگ ناملموس / فرهنگ ملموس. - ج: ۵. سرفصل‌های زبان، ادبیات، موسیقی، رسانه‌ها، افزوده‌ها. ● **موضوع:** مازندران - دایرةالمعارف‌ها Mazandaran (Iran: Province) - Encyclopedias ● **شناسه افزوده:** نصری اشرفی، جهانگیر، ۱۳۳۶ - شجاع کیهانی، جعفر، ۱۳۴۷ - ویراستار: افشار، معصومه، ۱۳۵۰ - ویراستار: امامی، فرزاد، ۱۳۴۸ - عکاس Emami, Farzad. ● **رده‌بندی کنگره:** ۲۲۲ الف / DSR۲۰۵۳ ● **رده‌بندی دیویی:** ۹۵۵/۰۲۲ ● **شماره کتابشناسی ملی:** ۴۴/۴۷۷۱

بهای دوره پنج جلدی
۸۵۰,۰۰۰ تومان

نشرنی

با همکاری انتشارات درنگستان

دانشنامه‌ی تبرستان و مازندران

جلد اول: دیپاچه

گروه نویسندگان و ویراستاران

سرپرست دانشنامه: جهانگیر نصری اشرفی

سرپرست ویراستاران: جعفر شجاع کیهانی

ویراستار نهایی: معصومه افشار

مسئول کنترل نهایی متون: الهام شیرزادی آهودشتی

مدیر هنری و سرگروه عکاسی: فرزاد امامی

مشاور هنری، طراح یونیرفرم و طراح گرافیک: یاسر عزآباد

صفحه‌آرایان: اصغر نوذری، یاسر عزآباد

طراحی جلد: یاسر عزآباد

بازآفرینی طرح روی جلد بر اساس نقوش، نمادها و نشانه‌های تاریخی مازندران

لیتوگرافی: باختر ● چاپ: صنوبر ● صحافی: علی

ناظر چاپ: حسین همایی

چاپ اول: تهران، ۱۳۹۸، ۳۳۰۰ دوره

شابک (دوره): ۰-۲۳۳-۰۶-۶۲۲-۹۷۸

شابک جلد ۱: ۰-۲۳۳-۰۶-۶۲۲-۹۷۸

نشانی: تهران، خیابان دکتر طافمی، خیابان رهی معیری، تقاطع خیابان فکوری، شماره ۲۰

کد پستی: ۱۴۱۳۷۱۷۳۷۱، تلفن دفتر نشر: ۸۸۰۲۱۲۱۴، تلفن واحد فروش: ۸۸۰۴۶۵۸-۹، نمابر: ۸۹۷۸۲۴۶۴

www.nashreny.com ● email: info@nashreny.com ● nashreny

نشانی مرکز پخش در مازندران: ساری، بولوار طالقانی، کوی امیر افشاری، پلاک ۲، انتشارات درنگستان (تلفن: ۰۱۱۳۳۲۰۰۲۴۵)

© تمامی حقوق این اثر محفوظ است. هرگونه استفاده تجاری از این اثر یا تکثیر آن کلاً و جزاً، به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

فهرست مجلدات دانشنامه

جلد یکم؛ دیباچه

ساز و کار دانشنامه

درباره‌ی دانشنامه، یادآوری چند نکته، مدیریت دانشنامه، نویسندگان، پژوهشگران، هنرمندان و همکاران
سخن سرپرست، سخن شری راه برد، قدردانی و سپاس، بنیان‌گذاران دانشنامه، یاد درگذشتگان
شیوه و اصول نگارش، راهنمای آرمایش تبریز

فهرست تشریحی

سرفصل‌های تاریخ، اقوام، جغرافیا، طب و معالجات، زیست، باستان‌شناسی، معماری، شهرستان‌ها و شهرها، نظام‌های
اداری - آموزشی - فرهنگی - درمانی، اقتصاد، ناهای، فرهنگ و مردم‌نگاری (ملموس و ناملموس)، موسیقی، زبان،
ادبیات، رسانه و ارتباطات، افزوده‌ها.

مقالات تبرستان و مازندران‌شناسی

پرداخت‌های هنری

نقش‌های بومی، ملی در تبرستان و مازندران (نقش‌های انسانی، نقش‌های جانوری، نقش‌های گیاهی، نقش‌های هندسی،
نقش‌های آمیخته، طرح‌های دریای مازندران)، تمبرها، عکس‌ها، نقش‌ها و مازندران در نقشه‌های تاریخی
برگردان انگلیسی (English Translation)

جلد دوم

سرفصل تاریخ، فصل‌های: مازندران در عصر پیش از تاریخ، مازندران در دوره‌ی باستان، مازندران در دوره‌ی اسلامی
(حکومت‌های محلی)، مازندران در دوره‌ی اسلامی (حکومت‌های ملی)، مازندران در دوره‌ی معاصر، افزوده‌ها.
سرفصل اقوام، فصل‌های: تاریخ جابه‌جایی اقوام در مازندران، مدخل اقوام (طوایف، تیره‌ها و دین‌ها).
سرفصل جغرافیای طبیعی و محیط زیست، فصل‌های: جغرافیای طبیعی، اقلیم مازندران، منابع آبی، زمین‌شناسی،
قابلیت اراضی در مازندران، جوامع و تیپ‌های گیاهی جنگل‌ها، مراتع، گیاهان دارویی، حیات وحش، زیستگاه‌ها و
مناطق حفاظت شده، دریای خزر.

سرفصل باستان‌شناسی، فصل‌های: پیشینه‌ی پژوهش‌های باستان‌شناسی در مازندران، باستان‌شناسی پارینه‌سنگی
در مازندران، باستان‌شناسی پیش از تاریخ مازندران، باستان‌شناسی دوره‌ی اشکانی در مازندران، باستان‌شناسی
دوره‌ی ساسانی در مازندران، باستان‌شناسی دوران اسلامی در مازندران، موزه‌های مازندران، سکه‌های تبرستان، بناها و
محوطه‌های باستانی و تاریخی، نگاره‌ها و حجاری‌ها، راه‌های تاریخی.

سرفصل معماری، فصل‌های: معماری بومی مازندران، معماری روستایی مازندران، معماری دوره‌ی قاجار، معماری
دوره‌ی پهلوی، کاربرد خط و خوشنویسی در معماری بومی مازندران.

جلد سوم

سرفصل شهرستان‌ها و شهرها، فصل‌های: شهرستان آمل و شهرهای تابعه، شهرستان بابل و شهرهای تابعه، شهرستان بابلسر

و شهرهای تابعه، شهرستان بهشهر و شهرهای تابعه، شهرستان تنکابن و شهرهای تابعه، شهرستان جویبار و شهرهای تابعه، شهرستان جالوس و شهرهای تابعه، شهرستان رامسر و شهرهای تابعه، شهرستان ساری و شهرهای تابعه، شهرستان سوادکوه و شهرهای تابعه، شهرستان سوادکوه شمالی و شهرهای تابعه، شهرستان سیمرغ و شهرهای تابعه، شهرستان عباس آباد و شهرهای تابعه، شهرستان فریدونکنار و شهرهای تابعه، شهرستان قائمشهر و شهرهای تابعه، شهرستان کلاردشت و شهرهای تابعه، شهرستان گلوگاه و شهرهای تابعه، شهرستان محمودآباد و شهرهای تابعه، شهرستان میانرود و شهرهای تابعه، شهرستان نکا و شهرهای تابعه، شهرستان نوشهر و شهرهای تابعه، شهرستان نور و شهرهای تابعه.

سرفصل نظام‌های اداری، آموزشی، فرهنگی، درمانی. مراکز آموزشی، مراکز بهداشتی و درمانی، مراکز پژوهشی، ادارات، سازمان‌های مردم نهاد (سمن).

سرفصل اقتصاد. فصل‌های: بازارهای بومی، پیشه‌های سنتی، شکار، صید و آبیان، زنبورداری، پرورش کرم ابریشم، دامداری، کشاورزی، صنعت، راه آهن.

سرفصل نام‌آوران. فصل‌های: دانشمندان، فلاسفه، حکما و منجمان، عالمان دین و عرفا، تاریخ‌نگاران و کاتبان، رجال سیاسی، نویسندگان، پژوهشگران، شاعران و مترجمان، هنرمندان، ورزشکاران، پزشکان و دامپزشکان، مؤلفان، ختیران.

مجموعه دوم

سرفصل فرهنگ مردم‌نگاری (ملموس و ناملموس). فصل‌های: آیین‌ها و مراسم قومی - بومی، تشریفات آیینی و مراسم مذهبی، تاریخ‌خوانی، بازی‌ها و سرگرمی‌ها، عروسی و همسرگزینی، فرهنگ مردم و مردم‌نگاری، نام‌ها و برنامه‌ها، مقیاس‌ها، گاهشماری تبری، خوراک‌های بومی و محلی، پوشاک، زیورآلات، صنایع دستی و درمان‌های سنتی.

جلد پنجم

سرفصل زبان. فصل‌های: خاورشناسان، زبان‌مازندان، دستور زبان تبری، گویش‌های سرحدی، دو لهجه‌ی مهم شرقی و غربی زبان تبری، زبان پهلوی کرمانی، تالیسی گرگانی، زبان‌های لوترا، رمزگونه و وارو، افزوده‌ها.

سرفصل ادبیات. فصل‌های: ادبیات نوشتاری تبری، ادبیات گفتاری مازندان.

سرفصل موسیقی. فصل‌های: خنیا و خنیاگری در استان مازندان و گلستان، کارگان‌های (رپرتوارهای) موسیقایی قومی در مازندان و استارآباد، مدخل اصطلاحات محلی سازهای موسیقی مازندان.

سرفصل رسانه و ارتباطات. فصل‌های: مطبوعات، رادیو و تلویزیون، چاپ، مجازی، تئاتر، سینما، نشر و ناشران.

افزوده‌ها. کتاب‌شناسی، آوانویشت واژه‌های بومی در دانشنامه، کارهای محکامه، دانشنامه.

۲۷۵ - ۳۵۰

۳۵۵ - ۶۹۸

۷۰۳ - ۸۴۰

۰۱۹ - ۷۰۲

۰۱۵ - ۱۲۰

۱۲۵ - ۳۱۸

۳۲۳ - ۴۰۴

۴۰۹ - ۴۴۸

۴۵۳ - ۵۶۶